

Sermo ad renuntiantes

Λόγος εἰς τοὺς ἀποτασσομένους

Ὡς ὁ θεῖος νόμος ἐνυπάρχει οὐ μέλανι καὶ γράμμασι γεγραμμένος, ἀλλ' ἐν καρδίαις καθαραῖς ἐμπεφυτευμένος, οὕτω οἱ τοὺς τῆς διανοίας ὀφθαλμοὺς φωτιθέντες καὶ αἰεὶ ὀρεγόμενοι ἴσασιν ἀκριβῶς μὴ ἐκ τῆς οἰκείας αὐτῶν ἰσχύος περιγενέσθαι τῶν ἐκ τοῦ Πονηροῦ σκανδάλων, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀηττήτου δυνάμεως· οἱ δὲ μὴ λόγῳ τετιμημένοι, μηδὲ νῶ θεῖῳ πεπαιδευμένοι, εἰκῆ φυσιοῦμενοι, ὅτι διὰ μόνου τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ μυστηρίου σώζονται, κατακρίνονται· τὸ γὰρ ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου δυνάμει αὐτεξούσιον ἐπὶ τὸ ἐλέσθαι μόνον ἢ μὴ ἐλέσθαι ἀντιστήναι τῷ Διαβόλῳ κεῖται· οὐ γὰρ ἐπὶ τὸ δύνασθαι παντελῶς ἔχειν τὸ κράτος 283 κατὰ τῶν παθῶν. Ἐὰν γὰρ μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον καὶ φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, καὶ ἀγρυπνεῖ ὁ φυλάσσων. Ἀμήχανον γὰρ ἐπιβῆναι ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον, καὶ καταπατῆσαι λέοντα καὶ δράκοντα, μὴ πρότερον καθ' ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ καθάραντα ἑαυτὸν, δυναμωθῆναι παρὰ τοῦ εἰπόντος τοῖς Ἀποστόλοις· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἀντικειμένου. Εἴπερ ἴσχυεν ἡ τῆς ἀνθρωπότητος φύσις ἐκτὸς τῆς πανοπλίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στῆναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ Διαβόλου, οὐκ ἂν εἴρηται ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου· ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. Καὶ πάλιν· ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ. Διὸ δεῖ καὶ προσευχῆ δέεσθαι τοῦ Δεσπότη· μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Πονηροῦ. Ἐὰν γὰρ μὴ διὰ τῆς τοῦ κρείττονος βοήθειας ῥυσθέντες τῶν πεπυρωμένων βελῶν τοῦ Πονηροῦ κα 284 ταξιωθῶμεν τῆς ἀπαθείας, μάτην πολιτευόμεθα, ὥσπερ οὐ τῆς δυνάμεως τοῦ σταυροῦ τυγχάνοντες. Ὁ τοίνυν βουλούμενος μέτοχος γενέσθαι τῆς θείας δόξης, καὶ ὥσπερ ἐν καθαρῷ ἐσόπτρῳ τὴν Χριστοῦ μορφήν ἐν τῷ ἡγεμονικῷ ὄραν, ὀφείλει ἀκορέστῳ στοργῇ καὶ ἀπλάστῳ διαθέσει ἐξ ὅλης καρδίας καὶ δυνάμεως, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ζητεῖν τὴν ἀντίληψιν ἐν δυνάμει· ἥς ἀμήχανον μετασχεῖν, εἰ μὴ, ὡς προεῖπον, πρότερον ἀποσχόμενόν τινα τῆς ἡδυπαθείας τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐναντίας δυνάμεως· δύναμις γὰρ σκότους δυνάμεως φωτὸς ἀλλοτρία ἐστὶ, καὶ ἐνέργεια πονηρίας ἀγαθῆς ἐνεργείας ἄνοικος καὶ πάντη ἀπεξενωμένη τυγχάνει. Τοιγαροῦν εἴπερ βούλει μαθεῖν τίνος ἔνεκεν, κτισθέντες ἐν τιμῇ καὶ κατοικισθέντες ἐν τῷ παραδείσῳ, τελευταῖον συμπαρεβλήθημεν τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιωθημεν αὐτοῖς, ἀποπεπτωκότες τῆς ἀχράντου δόξης, γίνωσκε ὅτι, ἐπειδὴ διὰ τῆς παρακοῆς δουλοὶ τῆς σαρκὸς πάθει γενόμενοι ἑαυτοὺς ἀπωκίσαμεν ἐκ τῆς μακαρίας χώρας τῶν ζώντων, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ γενόμενοι ἔτι ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος καθεζόμεθα· καὶ διὰ τὸ ἔτι ἡμᾶς ἐν Αἰγύπτῳ 285 καθέζεσθαι, οὕπῳ ἐκληρονομήσαμεν τὴν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα γῆν τῆς ἐπαγγελίας· οὕπῳ συνεφυράθημεν τῇ ζύμῃ τῆς εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας, ἀλλ' ἔτι ἐσμέν ἐν τῇ τῆς σαρκὸς πονηρᾷ ζύμῃ· οὕπῳ ἔρραντίσθη ἡ καρδία ἡμῶν τῷ αἵματι τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ· ἔτι γὰρ τὸ πέταυρον τοῦ ἄδου καὶ τὸ κέντρον τῆς κακίας ἐντέτακται αὐτῇ· οὕπῳ ἀπειλήσαμεν τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου χρίσματος· ἔτι γὰρ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου κατερρίζεται ἐν ἡμῖν· οὕπῳ ἐνεδυσάμεθα τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν θεότητι, ἐπειδὴ οὕπῳ ἐσπουδάσαμεν ἀπεκδύσασθαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· οὕπῳ ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, σύμμορφοι τῆς δόξης αὐτοῦ γενόμενοι· ἔτι γὰρ τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ φορῶμεν· οὕπῳ προσεκυνήσαμεν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ τὸν Θεόν, διὰ τὸ

βασιλεύειν τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν σώματι· οὕτω ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου· ἔτι γὰρ ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐνεργούμεθα· οὕτω ἐνεδυσάμεθα τὰ τοῦ φωτὸς ὄλας καὶ ἔργα· οὕτω μετεμορ 286 φώθημεν τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ἡμῶν· ἔτι γὰρ συσχηματιζόμεθα τῷ αἰῶνι τούτῳ· οὕτω συνεδοξάσθημεν Χριστῷ, διὰ τὸ μὴ συμπαθεῖν ἡμᾶς αὐτῷ· οὕτω τὰ στίγματα αὐτοῦ ἐν τῇ σαρκὶ ἡμῶν ἐβαστάσαμεν, γενόμενοι ἐν μυστηρίῳ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· ἔτι γὰρ ἐσμεν ἐν τοῖς σαρκικοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· οὕτω κληρονόμοι Χριστοῦ ἐγενόμεθα· ἔτι γὰρ πνεῦμα δουλείας ἐνυπάρχει ἡμῖν, καὶ οὐχὶ υἰοθεσίας· οὕτω γεγόναμεν ναὸς Θεοῦ καὶ οἰκητήριον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἔτι γὰρ ἐσμεν ναὸς εἰδώλων καὶ δοχεῖον πνευμάτων πονηρίας. Ὅντως γὰρ ὄντως, οὕτω τὸ ἀκέραιον τοῦ τρόπου καὶ τὴν τῆς διανοίας ἀπλότητα ἐνεδειξάμεθα καὶ τὴν λαμπρότητα οὐκ ἐκτησάμεθα· οὕτω κατηξιώθημεν τοῦ ἀδόλου καὶ λογικοῦ γάλακτος, καὶ τῆς νοητῆς ἀξίσεως· οὕτω ἡμῖν ἡ ἡμέρα διήγγικεν, οὔτε φωσφόρος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀνέτειλεν· οὕτω συνεκεράσθημεν 287 τῷ ἡλίῳ τῆς δικαιοσύνης, οὐδὲ ταῖς ἀυγαῖς αὐτοῦ συνηστράψαμεν· οὕτω γεγόναμεν πορφύρα ἄδολος βασιλική· οὕτω ἐτρώθημεν ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος, οὐδὲ ἐπλήγημεν ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης τοῦ Νυμφίου· οὕτω τὴν ἀφθαρτον κοινωνίαν ἐγνωρίσαμεν, οὐδὲ τὴν ἐν ἁγιασμῷ δύναμιν καὶ εἰρήνην ἐπέγνωμεν· καὶ ἵνα συνελὼν τὰ πάντα εἴπω, οὕτω ἐσμέν γένος ἐκλεκτόν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ἐπειδὴ ἐσμεν γεννήματα ἐχιδνῶν. Πῶς γὰρ οὐκ ὄφεις οἱ ἐπὶ γῆς συρόμενοι καὶ τὰ τῆς γῆς φρονούντες καὶ οὐκ ἐν οὐρανῷ τὴν πολιτείαν ἔχοντες; Πῶς οὐ γεννήματα ἐχιδνῶν οἱ ἐν τῇ ὑπακοῇ τοῦ Χριστοῦ μὴ εὐρισκόμενοι, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ Ὁφείως παρακοῇ; Πῶς τοίνυν ἀξίως ὀδύρωμαι τὴν συμφορὰν ταύτην, οὐχ εὐρίσκω· πῶς δὲ καὶ βοήσας δακρύσω πρὸς τὸν δυνάμενον ἐξελέσθαι τὴν ἀυλιζομένην πλάνην ἐν ἐμοί, ἀγνοῶ. Πῶς ἄσω τὴν ὠδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἄλλοτρίας; Πῶς θρηνήσω τὴν Ἱερουσαλήμ; Πῶς ἀποφύγω τὴν μοχθηρὰν τοῦ Φαραῶ δουλείαν; Πῶς καταλίπω τὴν αἰσχρὰν παροικίαν; Πῶς ἀρνήσωμαι τὴν πικρὰν τυραννίδα; Πῶς ἐξέλθω ἐκ γῆς Αἰγύ 288 πτου; Πῶς περάσω τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν; Πῶς παρέλθω τὴν ἔρημον; Πῶς 288 μὴ ἀπόλωμαι δαχθεῖς ὑπὸ τῶν ὄφρων; Πῶς νικήσω τοὺς ἄλλοφύλους; Πῶς ἐξολοθρεύσω τὰ ἔθνη; Πῶς δέξωμαι ἐν ταῖς ἐμαῖς πλαξὶ τὰ λόγια τοῦ θείου νόμου; Πῶς ὄψομαι τὸν στύλον τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νεφέλην; Πῶς ἀπολαύσω τοῦ μάννα τῆς αἰδίου τροφῆς; Πῶς πῖω τοῦ ἐκ τῆς ζωοποιοῦ πέτρας ὕδατος; Πῶς παρέλθω τὸν Ἰορδάνην, καὶ εἰσέλθω εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν, τὴν ρέουσαν γάλα καὶ μέλι; Πῶς ἴδω τὸν Ἀρχιστράτηγον, ὃν εἶδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ παραχρῆμα προσεκύνησεν; Ἐὰν γὰρ μὴ δι' αὐτοῦ ἐξολοθρεύσω τὰ ἐν ἐμοί ἔθνη, οὐ μὴ εἰσέλθω καὶ καταπαύσω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ Θεοῦ· οὐ μὴ μέτοχος γένωμαι τῆς τοῦ βασιλέως δόξης. Τοιγαροῦν σπούδασον ἄμωμον τέκνον Θεοῦ γενέσθαι καὶ εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθε Χριστός. Σπούδασον ἀπογραφῆναι ἐν τῇ οὐρανίῳ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν πρωτοτόκων, ὅπως εὐρεθῆς ἐν 289 δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Ὑψίστου. Σπούδασον εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλήμ τὴν ἀνωτάτην, ἔνθα καὶ ὁ παράδεισος τῆς τρυφῆς. Τούτων γὰρ τῶν θαυμαστῶν καὶ μακαρίων πραγμάτων οὐχ ἑτέρως καταξιωθήσῃ, εἰ μὴ καταφέρεις δάκρυα, ὡς χειμάρρους, ἡμέρας καὶ νυκτός, κατὰ τὸν λέγοντα Ἅγιον· λούσω καθ' ἐκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνὴν μου βρέξω· οὐ γὰρ ἄγνοεῖς ὅτι οἱ σπεύροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Διό φησιν ὁ Προφήτης· τῶν δακρύων μου μὴ παρασιωπήσῃς. Καὶ πάλιν λέγει· ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Καὶ πάλιν· ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων. Τὸ γὰρ ἐκ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας μετὰ πυρώσεως σπλάγγνων δάκρυον προχεόμενον ἐν γνώσει

ἀληθείας, βρῶσίς ἐστι ψυχῆς χορηγουμένη ἐκ τοῦ οὐρανίου ἄρτου, οὗ προηγουμένως μετέσχεν ἡ μακαρία Μαρία καθεσθεῖσα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ καί, καθὼς φησιν ὁ 290 Χριστός, δακρύσασα· φησὶ γάρ· Μαριάμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται <ἀπ'> αὐτῆς. Ὡ τῶν πολυτίμων ἐκείνων μαργαριτῶν ἐν τῇ ἐπιρροῇ τῶν μακαρίων δακρύων! Ὡ τῆς εὐθείας ἐκείνης καὶ εὐπειθοῦς ἀκοῆς! Ὡ ὀξύτητος πνευματικοῦ ἔρωτος σφοδρῶς πρὸς τὸν θεῖον Νυμφίον ἐπειγομένου! Ὡ κέντρον πόθου ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν Λόγον! Ὡ σύντονος κοινωνία νύμφης πρὸς Νυμφίον! Μίμησαι ταύτην, ὦ τέκνον, μίμησαι, πρὸς μηδὲν ἕτερον ἀφορῶν, ἢ πρὸς τὸν εἰπόντα· πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη! Ἔστι γὰρ πύρωσις πνεύματος ἡ ἀναζωπυροῦσα καρδίαν· διότι τὸ ἄυλον καὶ θεῖον πῦρ φωτίζει μὲν ψυχὰς καὶ δοκιμάζειν εἴωθεν, ὡσπερ ἄδολον χρυσὸν ἐν καμίνῳ, κακίαν δὲ ἀναλίσκειν, ὡσπερ ἀκάνθας καὶ καλάμην· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον ἐστίν, διδοὺς ἐκδίκησιν <κατὰ> τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ. Τοῦτο τὸ πῦρ ἐνήργησεν ἐν τοῖς Ἀποστόλοις, ἡνίκα ἐλάλουν, γλώσσαις πυρίναις, τοῖς ἀκούουσι. Τοῦτο τὸ πῦρ διὰ τῆς δόξης Παῦλον περιεφώτισε, τῇ δὲ αἰσθήσει τῆς ὄψεως 291 ἡμαύρωσεν· οὐ γὰρ ἐχώρει σαρκὸς ὄρασις τοῦ φωτὸς ἐκείνου τὴν δύναμιν. Τοῦτο τὸ πῦρ τὸ ὀφθὲν Μωσῆ ἐν τῇ βάτῳ· τοῦτο τὸ πῦρ ἐν εἴδει ὀχήματος τὸν Ἥλιον ἐκ τῆς γῆς ἤρπασε· τούτου τοῦ πυρὸς τὴν ἐνέργειαν ζητῶν ὁ Δαυὶδ ἔλεγε· δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ πείρασόν με· πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν. Τοῦτο τὸ πῦρ τὴν καρδίαν Κλεόπα καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ἐθέρμανε, λαλοῦντος αὐτοῖς τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν. Ὅθεν καὶ οἱ Ἄγγελοι καὶ τὰ λειτουργικὰ πνεύματα τοῦ πυρὸς τῆς λαμπρότητος μετέχουσι κατὰ τὸ εἰρημένον· ὁ ποιῶν τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. Τοῦτο τὸ πῦρ τὴν ἔνδον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν κατακαῖον, καθαρὸν τὸν νοῦν ἀποκαθίστησιν, ἵνα ἀπολαβῶν τὸ κατὰ φύσιν διορατικὸν εἰς τὸ διηνεκὲς τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμάσια κατανοεῖν γίνεται, κατὰ τὸν λέγοντα· ἀπο 292 κάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Τοῦτο τὸ πῦρ δαιμόνων ἐστὶ φυγαδευτήριον, κακίας πάσης καυστικὸν καὶ ἀμαρτίας ἀναιρετικόν, ἀναστάσεως δύναμις καὶ ἀθανασίας ἐνέργεια, ψυχῶν φωτισμὸς καὶ λογικῶν δυνάμεων σύστασις. Τοῦτο τὸ πῦρ εὐξώμεθα καὶ εἰς ἡμᾶς φθάσαι, ἵνα πάντοτε ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦντες μὴ προσκόψωμεν, ἀλλ' ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ φαινόμενοι, καὶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, ὡσπερ πηγὴ βρύουσα, καὶ ὅσοι φθάνουσιν ἐπιλαμβάνονται. Οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὰς προσόδους τῶν θησαυρῶν, ἐνδῶσι τῷ νῷ, ἵνα λαλήσωσιν· οἱ μὲν γὰρ ἀκούοντες ἐν πίστει ὠφελοῦνται, καὶ αὐτοὶ μένουσιν ἀπόκενοι. Τοῖς γὰρ πνευματικοῖς ἀπὸ τοῦ νῦν εὐτρεπίζονται παλάτια, καὶ οἶκοι βασιλικοὶ καὶ ἀχειροποίητοι ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατασκευάζονται, καὶ ἐσθῆτες διάφοροι, καὶ ἐνδύματα ἔνδοξα. Ὅταν οὖν ἀναλύσωσι πρὸς τὸν Χριστόν, μετὰ χαρᾶς πολλῆς δέχονται αὐτοὺς τὰ πνεύματα τῶν δικαίων καὶ ὄλη ἡ ἐπουράνιος βασιλεία· λέγει γὰρ 293 αὐτῷ ὁ Κύριος· εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπεὶ ὅλος πιστὸς εἶ, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. Πολλοὶ γὰρ τῶν ἀδελφῶν λαβόντες χάριν συμφωνοῦσιν ὀσημέραι εἰς αὐξήσιν καὶ προκοπὴν καὶ μέτρα μεγάλα χωροῦντες. Εἰσὶ δὲ ἄλλοι οἵτινες λαμβάνουσι δωρεὰν ἐκ τοῦ Θεοῦ· καὶ οὗτοι καίτοι συνούσης τῆς χάριτος ἐκτρέπονται εἰς ἀταξίαν καὶ εἰς κακὰ πολλά· καὶ ὅτε ἐκπίπτουσιν εἰς ἀμαρτίας, ἔτι παραμένει ἡ χάρις, ἢ εὐθὺς ἀφίσταται; Πρὸς ὃν ἀποκρινόμεθα. Συμβαίνει, ὅτε καὶ πλημμελήσαντος αὐτοῦ, διὰ τὸ φιλόνητον παραμένειν, ἕως ὅτε ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί· ὅταν δὲ χωρισθῇ ἐκ τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ, τότε ἡ χάρις ἀφίσταται, καὶ χωρεῖ εἰς τὸ ἴδιον μέρος, παραδιδομένης τῆς ψυχῆς δηλονότι τοῖς πονηροῖς πνεύμασι. Δύο γὰρ νόμοι ἐν ἀνθρώπῳ εἰσὶ, καὶ ὁ μὲν νόμος τῆς κακίας ἔλκων εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ὁ δὲ νόμος τῆς χάριτος ἔλκων εἰς τὰ ἐπουράνια· ὅσον γὰρ εἰσέρχεται εἰς τὰ πειρατήρια,

στερεοῦται καὶ θεμελιοῦται καὶ γίνεται πέτρα ἀκλινῆς καὶ ἄπτωτος· καὶ ὁ τοιοῦτος νοῦς στήκων εἰς τὴν θύραν καὶ μὴ διδοὺς τὰ νῶτα τῷ πολεμίῳ, ἀλλ' ἀνθὶ 294 στάμενος, ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ σώματος παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ δεξιοὶ Ἄγγελοι εἰς τὸ μέρος τῆς βασιλείας, καὶ χωρεῖ εἰς τὴν αἰδιὸν ζωὴν. Ὡσπερ δὲ ἐν τοῖς παροῦσι καὶ φαινόμενοις, διδοὺς ὁ βασιλεὺς χαρίσματα τοῖς διακόνοις αὐτοῦ, οἱ μὲν λαμβάνουσι, συντηροῦσι καὶ προσκτῶνται ἑαυτοῖς σκευὴ τίμια· οὕτως εἰσὶν ἔνδοξοι οἱ πολυπλασιάσαντες ἐκ τῶν παρασχεθέντων χαρισμάτων. Ἐξ ἀληθείας γὰρ οἱ παραγευόμενοι ἐκείνης τῆς γλυκύτητος καὶ ἡδύτητος, οὗτοι βλέποντες βασιλέα φαινόμενον ἡμφιεσμένον πορφύραν καὶ ἀξίωμα καὶ θησαυρούς, ὥσπερ δυσωδίαν ἡγούνται ταῦτα, καὶ βδελυκτὰ καὶ ταπεινὰ αὐτοῖς καταφαίνεται, ἐπειδὴ εἰσῆλθον εἰς βασιλικούς καὶ ἐπουρανίους οἴκους τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀνεώχθησαν τούτοις θησαυροὶ ἐπουράνιοι, καὶ ἐκληρονόμησαν ἄλλον πλοῦτον ἄλλου ἀξιώματος, γενόμενοι υἱοὶ φωτὸς πόλεως ἐπουρανίου, αἰῶνος πέρας μὴ ἔχοντος. Οἱ συγκρίναντες οὖν τὰ ἐπίγεια τοῖς ἐπουρανίοις, τότε γινώσκουσι τὸ χάος τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τὴν διαφορὰν. Ὡσπερ ἂν τις συνεχόμενος ὑπὸ πυρετοῦ, καὶ ἔτι ἀκμαζούσης τῆς κακώσεως, ἐὰν προσενέγκῃ τῷ τοιοῦτῳ ἐδέσματα διάφορα ἢ γλυκίσματα ἢ ἑτέραν τροφήν, σικχαίνει καὶ ἀηδίζεται, κεκορεσμένος καὶ μεμε 295 στωμένος ὢν ἐκ τοῦ πυρετοῦ καὶ ὡς τροφήν αὐτὸν ἔχων, οὕτω καὶ οἱ πνευματικοὶ ἔχοντες τὴν καύχησιν τῆς ἐπουρανίου ἀγάπης καὶ θείου πυρός, ὅσα ἂν αὐτοῖς προσενέγκῃς φαινόμενα τούτου τοῦ κόσμου αὐτοῖς ἀξιώματα, εἴτε βασιλείαν, εἴτε πλοῦτον, εἴτε δόξαν, σικχαίνουσιν, ὥσπερ τις ἀηδίζεται διοδεύων εἰς τόπους ὅπου ἐστὶ νεκρῶν δυσωδία πολλή. Πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ μεμεστωμένοι τῆς ἐναντίας δυνάμεως καὶ ὄντες τοῦ πνεύματος τοῦ κόσμου. Οὗτοι, λαλουμένου πνευματικοῦ λόγου περὶ φωτὸς, περὶ βασιλείας, περὶ αἰῶνος ἄλλου, καὶ σοφίας, καὶ δυνάμεως θείας, καὶ πλούτου, ὥσπερ ἀηδίζονται καὶ ἀκηδιοῦσι μὴ δυνάμενοι χωρῆσαι τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ἐξ ἀληθείας οὗτοι εἰσὶ σοφοί, οὗτοι εἰσὶν ἀνδρεῖοι, οὗτοι πολεμισταί, οὗτοι πλούσιοι τυγχάνουσιν, οἱ ἄνω ἔχοντες τὸν ἑαυτῶν νοῦν, καὶ ὀργιζόμενοι ταῖς συνούσαις αὐτοῖς ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις, ἀντιπράττοντες τῷ νόμῳ τῆς κακίας, καὶ ὑπήκοοι γενόμενοι καὶ συνηδόμενοι τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν ἐστὶν ὁ ρήτωρ ἢ φιλόσοφος; Ἐπανίσταται αὐτῷ ἐπιθυμία, καὶ μοιχεύει· θυμὸς, καὶ τύπτει· πλεονεξία, καὶ διαρπάζει. Οὕτως ἐλαύνεται ὁ νοῦς ὑπὸ τῶν πνευμάτων. Καὶ ποῦ ἢ σοφία, ἢ νομίζει κεκτῆσθαι; Βασιλεῖαί εἰσι δύο· 296 βασιλεία φωτὸς καὶ βασιλεία σκότους. Δύο ἡγεμόνες ποιοῦσι βασιλεῖ ἐπίσκεψιν· ὅπου γὰρ ἂν φιλιάζῃς, ἢ συνθήκας ποιῆς, ἐκείνου εἶ κοινωνός. Γέγραπται γάρ, ὅτι <τοῖς> ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν. Ὅπου ἀγαπᾷς, ἔχεις ἴδιον ὀφείλημα, καὶ ὅπου δ' ἂν τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν ὑπακοὴν δῶς, ἐκείνου εἶ κτῆμα καὶ υἱὸς καὶ φίλος. Εἰ ἀγαπᾷς καὶ συνειδῆς τῆς κακίας καὶ πονηρίας πνεύμασιν, εὐθύς συνεργοῦσί σοι καὶ προσκολλῶνται· εὐπερίστατος γὰρ ἐστὶν ἐπὶ κακίᾳ ἀνθρώπων, χαίρων ὁμοίως πᾶσιν· εἰ δὲ ἀγαπᾷς καὶ συνειδῆς τῷ ἀγαθῷ, πάλιν αὐτὸ παραγίνεται καὶ βοηθεῖ σοι. Ἀλλὰ ὧδε μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ πόθου κτᾶται τις, ἐπειδὴ βασιλεία ἐστὶ μὴ ἔχουσα τέλος. Διὰ τοῦτο τὸ τίμιον σπάνιον ἐστὶ, καὶ τὸ δυσχερῶς κατορθούμενον αὐτὸ ἔνδοξον καὶ αἰδιὸν ἐστὶν. Ἐπεὶ δὲ ἀκαμάτως πάντες θέλουσιν εἰσέρχεσθαι καὶ ἔπεσθαι τὸ ἀγαθόν, γινωσκέτωσαν ὅτι ὁ μὲν ἐν μέσῳ δρόμος πολὺς, καὶ ἀγὼν πρόκειται, καὶ ἀπὸ πολλῶν ὀλίγοι ἐξελοῦσιν. Οἱ οὖν νικήσαντες κατήντησαν πρὸς βασιλέα εἰρηνικὸν καὶ ἡμερον, καὶ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπων χαίροντα· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἀπὸ νῦν κληρονομοῦσι τὴν 297 γῆς τῆς ἐπαγγελίας, καὶ εἰσέρχονται εἰς λιμένα ἀναπαύσεως καὶ εἰς τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν καὶ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν δικαίων. Ὡσπερ γάρ ἐστὶν ὁ οὐρανὸς οὗτος, ὁ φαινόμενος, ὃς ἐπικαλεῖται στερέωμα, οὕτως ἐστὶν ἐπάνω ἄλλος οὐρανὸς φωτοειδῆς, ἔνθα παρεμβολαὶ Ἀγγέλων· εἰ καὶ τὰ μάλιστα ὧδε Θεὸς καὶ ὧδε

Ἄγγελοι· ἀφανὴς δέ ἐστι τοῖς τοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς· καὶ ἔστι σκηνὴ ἀχειροποίητος, εἰς ἣν λειτουργοῦσιν οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι. Ταῦτα γὰρ πάντα θεῖα εἰσι καὶ ἄρρητα καὶ φωτεινά, ἐπειδὴ πνευματικά ἐστι καὶ ὑποστατικά, μὴ ὄντα τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλὰ ἄλλου κόσμου, ὅπου οὐκ ἔστι νύξ ἢ πόλεμος ἢ γέεννα ἢ πνεύματα πονηρά· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐνεργεῖ τοὺς πάντας, ὡς ἔτυχε κατανοεῖν τῷ ἔσωθεν ὀφθαλμῷ ἐκεῖνα τὰ ἐπουράνια, διὰ τοῦτο ὡς παραπέτασμά τι ἐτέθη τὸ στερέωμα οὕτω, ἵνα μὴ ἐξὸν αὐτοῖς ἀπλῶς πάντας καθορᾶν, εἰ μὴ τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ καὶ τὸν νοῦν ἡγιασμένοις, τοὺς συμπολίτας καὶ συμμύστας τῶν Ἁγίων. Καὶ ὅταν συσταλῇ τοῦτο, τότε ἀποκαλυφθήσεται ἐκεῖνα τοῖς δικαίοις ὑποδεχόμενα τοὺς ἐκλεκτούς. Πολλοὶ δὲ τοῦ 298 ἀγαθοῦ μέρους ὄντες, καὶ ἐνεργούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, ἐνόμισαν δι' ἀπειρίαν εἰς τὴν τελειότητα πεφθακέναι, καὶ ἀπομεριμνήσαντες, μετὰ ταῦτα ἔφοδον ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων καὶ ἐπιβουλήν ἔπαθον· ὅτι ὡσπερ στρατιωτῶν τινες νομίσαντες νενικηκέναι τοὺς ἐχθρούς, λοιπὸν ῥίψαντες τὰ ὄπλα ἐν ἀμεριμνίᾳ διάγουσι, ἔγκρυμμα δὲ ποιήσαντες οἱ ἐχθροὶ ἄφνω ἐπέστησαν, καὶ τοὺς μὲν φονεύουσιν, ἄλλους δὲ αἰχμαλώτους λαμβάνουσιν· οὕτω καὶ ἡ ἁμαρτία τὸ πρότερον τὸν νοῦν ὑποκλέψασα εἰς οἴησιν τελειότητος, εἶτα ἐπικινηθεῖσα παρεχρήσατο αὐτοῖς, δήσασα αὐτοὺς εἰς τὰ ἴδια θελήματα, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις δηλαδὴ πάλιν τούτων βασιλεύσασα. Πάντες οὖν ἄνθρωποι, εἴτε δίκαιοι εἴτε ἁμαρτωλοί, ἐὰν μὴ διὰ τοῦ νόμου τοῦ πνευματικοῦ, τουτέστιν, ἐὰν μὴ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ ἑαυτοὺς δουλαγωγῶσιν, οὐ δύνανται ἐλευθερωθῆναι τῶν κακῶν καὶ ἐξελῆσαι ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ Διαβόλου· λέγει γὰρ Παῦλος διὰ τῶν Γραφῶν τὴν πτώσιν τοῦ θανάτου· ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! Τίς με ῥύσει ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 299 Καὶ πάλιν· ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἐκ τῆς ἁμαρτίας. Τῷ δὲ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας δόξαν ἀναπέμψωμεν, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅτι αὐτοῦ ἔστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.